

ЗАЙЦЕВ Р. С.,

студент V курсу

*(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)***СКАКУН К. В.,**

студентка V курсу

*(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)***СОКОЛОВСЬКИЙ М. В.,**

доцент

*(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)*

УДК 343.2/.7

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.3.2.19>

**ВИЗНАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙ ТЕРОРИСТИЧНИМИ В УКРАЇНІ:
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ**

У статті здійснено комплексний аналіз нормативно-правового регулювання визнання організацій терористичними в Україні та перспективи його вдосконалення відповідно до міжнародних стандартів. Досліджено законодавчу базу, що включає Кримінальний кодекс України, Закон України «Про боротьбу з тероризмом», Закон України «Про санкції» та підзаконні акти, які визначають процедури визнання організацій терористичними, ведення відповідних списків і застосування санкцій. Окрему увагу приділено ролі державних органів у формуванні та реалізації державної політики у сфері боротьби з тероризмом, зокрема Службі безпеки України, Антитерористичному центру, Кабінету Міністрів України, Раді національної безпеки і оборони, Міністерству закордонних.

Розглянуто механізм внесення організацій до переліку терористичних, який базується на судових рішеннях, даних міжнародних організацій та компетентних органів іноземних держав. Визначено ключові проблеми чинного регулювання, серед яких відсутність чітких критеріїв визнання організацій терористичними, що створює ризики суб'єктивного підходу, а також значна тривалість ухвалення відповідних рішень.

Проаналізовано міжнародний досвід Великої Британії, США та Австралії щодо протидії тероризму, зокрема аспекти фінансового блокування, оперативного реагування та парламентського контролю. Обґрунтовано, що впровадження чіткої процедури визнання терористичних організацій на основі аналізу даних спецслужб і правоохоронних органів є важливим кроком для підвищення ефективності боротьби з тероризмом. Такий підхід сприятиме систематизації правозастосовної практики, мінімізує правову невизначеність і забезпечить швидке реагування на нові загрози. Ключовим елементом є також посилення механізмів фінансового моніторингу та санкційного контролю, що дозволить своєчасно виявляти та блокувати фінансові потоки терористичних угруповань, а також запобігати використанню нелегальних схем для їх фінансування.

Додатковим гарантом прозорості та законності ухвалених рішень має стати багаторівнева система контролю, яка включатиме парламентський комітет, що здійснюватиме демократичний нагляд. Важливим аспектом є також регулярний перегляд і оновлення списку терористичних організацій відповідно до змін у безпековій ситуації, що дозволить уникнути застарілих чи необґрунтованих рішень. Використання міжнародного досвіду в цій сфері сприятиме вдосконаленню національної системи протидії тероризму, зробить її більш прозорою та ефективною.

Ключові слова: *тероризм, визнання терористичних організацій, міжнародний досвід, національна безпека.*

Zaitsev R. S., Skakun K. V., Sokolovskyi M. V. Recognition of organizations as terrorist in Ukraine: ways of improvement and implementation of international experience

This article provides a comprehensive analysis of the regulatory framework for recognizing organizations as terrorist in Ukraine and the prospects for its improvement in accordance with international standards. The study examines the legislative framework, including the Criminal Code of Ukraine, the Law of Ukraine “On Combating Terrorism,” the Law of Ukraine “On Sanctions,” and subordinate acts that define procedures for recognizing organizations as terrorist, maintaining relevant lists, and applying sanctions. Particular attention is paid to the role of state authorities in shaping and implementing state policy in the field of counterterrorism, including the Security Service of Ukraine, the Anti-Terrorist Center, the Cabinet of Ministers of Ukraine, the National Security and Defense Council, the Ministry of Foreign Affairs.

The mechanism for including organizations in the terrorist list is considered, which is based on court decisions, data from international organizations, and competent authorities of foreign states. Key issues of the current regulation are identified, including the lack of clear criteria for recognizing organizations as terrorist, which creates risks of a subjective approach, as well as the significant duration of decision-making processes.

The international experience of the United Kingdom, the United States, and Australia in countering terrorism is analyzed, particularly regarding aspects of financial blocking, operational response, and parliamentary oversight. It is substantiated that the introduction of a clear procedure for recognizing terrorist organizations based on the analysis of data from intelligence and law enforcement agencies is a crucial step in enhancing the effectiveness of counterterrorism efforts. Such an approach will contribute to the systematization of law enforcement practices, minimize legal uncertainty, and ensure a rapid response to emerging threats.

A key element is also the strengthening of financial monitoring mechanisms and sanction control, which will enable the timely detection and blocking of financial flows of terrorist groups and prevent the use of illegal schemes for their financing. An additional guarantee of transparency and legality of the adopted decisions should be a multi-level control system, including a parliamentary committee that will exercise democratic oversight. Another important aspect is the regular review and updating of the list of terrorist organizations in accordance with changes in the security situation, which will help avoid outdated or unjustified decisions. The application of international experience in this area will contribute to the improvement of the national counterterrorism system, making it more transparent and effective.

Key words: *terrorism, recognition of terrorist organizations, international experience, national security.*

Вступ. Сучасні виклики у сфері безпеки вимагають ефективних механізмів протидії тероризму, одним із яких є визнання організацій терористичними. В Україні питання внесення організацій до терористичних списків та їх правове регулювання залишається дискусійним, оскільки наявна система має низку недоліків, що ускладнюють своєчасне реагування на загрози. Зокрема, відсутність чітких критеріїв, тривалі судові процедури та недостатня прозорість ухвалення рішень створюють перешкоди для ефективного функціонування механізму визнання організацій терористичними. Крім того, відсутність системного перегляду та оновлення таких списків може призводити до ситуацій, коли застарілі або необґрунтовані рішення залишаються в силі, що негативно позначається на правозастосовній практиці.

У міжнародній практиці Велика Британія, США та Австралія мають розвинуті системи ведення терористичних списків, які передбачають комплексний підхід, включаючи фінансовий моніторинг, оперативне реагування спецслужб та парламентський контроль. Аналіз досвіду цих країн дає змогу визначити оптимальні шляхи вдосконалення національного законодавства в цій сфері. Зокрема, важливим аспектом є впровадження чіткої процедури визнання організацій терористичними, що базується на даних спецслужб і правоохоронних органів. Це сприятиме систематизації правозастосовної практики, мінімізуванню правової невизначеності та оперативному реагуванню на нові загрози. Досвід цих країн демонструє ефективність проактивного підходу, що дозволяє не лише ідентифікувати терористичні організації, а й запобігати їхньому фінансуванню та діяльності.

Ключовим елементом ефективної системи є механізми фінансового моніторингу та санкційного контролю, що дозволяють своєчасно виявляти та блокувати фінансові потоки терористичних організацій, а також запобігати їх фінансуванню через нелегальні канали. У Великій Британії, США та Австралії такі механізми передбачають співпрацю між фінансовими установами та правоохоронними органами, що дозволяє виявляти підозрілі транзакції та своєчасно реагувати на потенційні загрози. Крім того, ці країни активно застосовують санкційні механізми щодо фізичних та юридичних осіб, які можуть бути пов'язані з терористичною діяльністю, що значно ускладнює фінансування незаконних структур.

Важливим фактором прозорості та законності рішень є багаторівнева система контролю, що включає парламентський комітет, відповідальний за демократичний нагляд. Така модель дозволяє забезпечити баланс між ефективністю заходів протидії тероризму та дотриманням прав людини, запобігаючи зловживанням з боку правоохоронних органів. Крім того, необхідним є регулярний перегляд та оновлення списку терористичних організацій відповідно до змін у безпековій ситуації, що дозволяє уникати застарілих або неправомірних рішень.

Враховуючи міжнародний досвід, удосконалення національного механізму визнання організацій терористичними сприятиме підвищенню ефективності боротьби з тероризмом, зміцненню національної безпеки та забезпеченню дотримання правових стандартів. Оскільки Україна стикається з новими викликами у сфері терористичних загроз, впровадження сучасних підходів до визнання терористичних організацій є нагальною необхідністю. Саме тому дана наукова робота присвячена аналізу міжнародної практики та розробці пропозицій щодо вдосконалення українського законодавства у сфері протидії тероризму.

Постановка завдання. Метою статті є проаналізувати особливості чинного механізму визнання організацій терористичними в Україні; визначити ключові проблеми, пов'язані з відсутністю чітких критеріїв, тривалістю процедур та недостатньою прозорістю ухвалення рішень; дослідити міжнародні підходи до перелічення терористичних організацій у Великій Британії, США та Австралії; розробити рекомендації щодо удосконалення українського законодавства у цій сфері, враховуючи міжнародні стандарти та вимоги національної безпеки.

Результати дослідження. Нормативно-правове регулювання визнання організацій терористичними в Україні базується на положеннях Закону України «Про боротьбу з тероризмом», Кримінального кодексу України, Закону України «Про санкції» та інших нормативно-правових актів, які визначають механізми протидії терористичній діяльності. Українське

законодавство передбачає створення системи виявлення та переліку терористичних організацій, а також встановлює санкційні механізми, які застосовуються до таких суб'єктів.

Ключовим нормативним актом у цій сфері є Закон України «Про боротьбу з тероризмом». Відповідно до статті 24 цього закону, в Україні формується та ведеться перелік терористичних організацій (груп), які здійснюють терористичну діяльність на території України або за її межами та створюють загрозу національній безпеці. Ведення цього переліку покладено на Службу безпеки України, яка визначає порядок його формування. Включення організації до переліку здійснюється на підставі відомостей, отриманих від міжнародних організацій, членом яких є Україна, а також виявлених фактів існування терористичних організацій або їх зв'язку з іншими терористичними структурами. Визначальними документами, що підтверджують такий зв'язок, є рішення компетентних органів іноземних держав або іноземних судів, які визнаються Україною відповідно до міжнародних договорів, а також вироки судів України про застосування кримінально-правових заходів до юридичної особи за вчинення її представниками кримінальних правопорушень, передбачених статтями 258–258-6 Кримінального кодексу України. Окрім цього, до переліку можуть бути включені організації, до яких причетні особи, визнані українськими судами винними у вчиненні кримінальних правопорушень терористичного характеру.

Законом визначено механізм передачі інформації щодо терористичних організацій між державними органами. Державна судово-адміністративна Україна протягом п'яти робочих днів з моменту набрання судовим рішенням законної сили, якщо у ньому містяться відомості про організацію, визнану терористичною, забезпечує його надсилання до Антитерористичного центру при СБУ. Аналогічно, Міністерство закордонних справ України надсилає до Антитерористичного центру дані, отримані від міжнародних організацій або компетентних органів іноземних держав, про визнання організацій терористичними чи пов'язаними з терористичною діяльністю. Антитерористичний центр при СБУ відповідає за ухвалення рішень щодо включення або виключення організації з переліку терористичних. Це здійснюється у визначені строки: протягом 15 робочих днів на підставі висновку Антитерористичного центру, погодженого з державними органами та розвідувальними структурами України, або протягом трьох робочих днів у випадках, коли підставами для внесення до переліку є вироки українських судів про визнання осіб винними у терористичній діяльності або рішення компетентних органів іноземних держав [3].

Важливим аспектом є порядок формування переліку осіб, пов'язаних із терористичною діяльністю або щодо яких застосовані міжнародні санкції. Кабінет Міністрів України затвердив цей порядок постановою від 22 липня 2020 року № 622. Документ визначає процедуру включення фізичних та юридичних осіб до відповідного переліку на підставі подання державних органів України або на основі рішень міжнародних організацій. Формування переліку здійснюється із врахуванням критеріїв, визначених міжнародними організаціями та компетентними органами України, з обов'язковим отриманням підтверджуючих матеріалів, таких як судові рішення або санкційні списки іноземних держав [4]. Окремим нормативним актом у цій сфері є наказ Служби безпеки України № 165 від 15 квітня 2024 року, яким затверджено порядок формування та ведення переліку терористичних організацій і груп. У цьому документі визначено механізм збору, перевірки та внесення інформації до переліку, що веде СБУ, а також встановлено процедуру отримання даних від національних та міжнародних правоохоронних органів. Важливими аспектами наказу є використання оперативно-розшукових матеріалів, судових рішень та санкційних списків при визначенні статусу організації, а також механізм оскарження рішень щодо включення або виключення організації із переліку [5].

Публічний характер переліку терористичних організацій є одним із принципів, що закріплений у національному законодавстві. Закон передбачає, що дані про включені до переліку організації публікуються на офіційному веб-сайті СБУ та Єдиному державному веб-порталі відкритих даних. До відкритих відомостей належать найменування організації та її структурних підрозділів, прізвища, імена та по батькові її керівників, засновників,

кінцевих бенефіціарів, а для юридичних осіб – дата та місце реєстрації, ідентифікаційний код, місцезнаходження та банківські рахунки. Також у відкритому доступі публікуються дата та підстава включення чи виключення з переліку, а також інформація про вид застосованих санкцій або заходів кримінально-правового характеру.

Одним із ключових механізмів боротьби з терористичними організаціями є застосування санкцій. Закон України «Про санкції» передбачає комплекс заходів, що можуть застосовуватися до організацій, визнаних терористичними. Відповідно до статті 5 цього закону, пропозиції щодо застосування, скасування чи зміни санкцій подаються на розгляд Ради національної безпеки та оборони України Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України, Національним банком України або Службою безпеки України. Якщо санкція передбачає конфіскацію активів осіб, які визнані такими, що пов'язані з терористичною діяльністю, відповідний центральний орган виконавчої влади подає заяву до суду у порядку, визначеному статтею 5-1 Закону «Про санкції» [6].

Таким чином, нормативно-правове регулювання визнання організацій терористичними в Україні є комплексним процесом, що охоплює різні рівні правового регулювання – від міжнародних договорів до національного законодавства та підзаконних актів. Основними органами, що здійснюють реалізацію цієї політики, є Служба безпеки України, Антитерористичний центр, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки та оборони, Міністерство закордонних справ та Державна судова адміністрація. Запроваджені механізми дозволяють формувати єдиний перелік терористичних організацій, координувати діяльність державних органів щодо боротьби з тероризмом та застосовувати санкційні інструменти для блокування діяльності таких організацій.

Механізм внесення організацій до переліку терористичних в Україні не є досконалим і потребує подальшого вдосконалення. Зокрема, відсутність чітко визначених критеріїв та прозорих процедур може ускладнювати процес ухвалення рішень і створювати ризики зловживань або правової невизначеності. Запозичення міжнародного досвіду, зокрема британської моделі урядового та парламентського контролю, американської системи фінансового моніторингу та австралійського підходу до багаторівневої оцінки загроз, дозволить Україні створити більш ефективний, гнучкий та обґрунтований механізм визначення терористичних організацій.

Порядок формування списків терористичних організацій у Великій Британії та Північній Ірландії

Законодавство Великої Британії щодо боротьби з тероризмом базується на положеннях Закону про тероризм 2000 року, який встановлює механізм визнання організацій терористичними та їх заборони. До ухвалення цього закону боротьба з тероризмом у країні була зосереджена переважно на протидії терористичній діяльності в Північній Ірландії, однак новий правовий підхід розширив сферу дії, включивши як внутрішній, так і міжнародний тероризм. Відповідно до чинного законодавства, Міністр внутрішніх справ має повноваження вносити організації до переліку заборонених терористичних угруповань (*Proscribed terrorist organizations*) або виключати їх із цього списку.

Рішення щодо визнання організації терористичною базується на матеріалах, що надаються британськими та іноземними розвідувальними службами, службою безпеки, правоохоронними органами та юридичними установами. Ці матеріали можуть бути засекреченими, що забезпечує можливість використання оперативної інформації та зменшує ризик розголошення методів роботи спецслужб. Координація процесу збору, аналізу та узагальнення інформації здійснюється спеціальною урядовою робочою групою, яка готує відповідні звіти для прийняття рішень.

Заборона організації має серйозні правові наслідки. Відповідно до закону, особам забороняється бути членами таких організацій, пропагувати чи надавати їм підтримку, організовувати або брати участь у зібраннях, що підтримують заборонені угруповання, а також носити символіку або демонструвати знаки, які можуть свідчити про причетність до таких організацій. За порушення цих норм передбачено максимальне покарання у вигляді 10 років

позбавлення волі та/або значного штрафу. Крім того, до заборонених організацій можуть застосовуватися фінансові санкції, включаючи блокування активів та обмеження економічної діяльності.

Процедура внесення організацій до переліку терористичних передбачає кілька етапів. Спочатку Бюро боротьби з тероризмом збирає інформацію та готує звіт, який передається на розгляд Державного секретаря, Міністра фінансів та Генерального прокурора. Після ухвалення рішення Парламентом воно публікується в урядовому виданні, а Міністерство фінансів вносить організацію до санкційного списку, що передбачає фінансові та інші обмеження. Станом на березень 2024 року у Великій Британії заборонено 80 міжнародних терористичних угруповань та 14 організацій, пов'язаних із Північною Ірландією. Останніми до списку внесено ХАМАС, Групу Вагнера та Хізб ут-Тахрір [7].

Британське законодавство дає чітке визначення тероризму, охоплюючи як безпосередні акти насильства, так і дії, що створюють загрозу життю, серйозну небезпеку для здоров'я або безпеки громадян, а також суттєве втручання в роботу електронних систем. Важливим аспектом є те, що такі дії повинні мати політичну, релігійну, расову або ідеологічну мотивацію та бути спрямованими на вплив на уряд, міжнародні організації або залякування населення.

Україна може використати досвід Великої Британії для вдосконалення власного законодавства у сфері боротьби з тероризмом, зокрема впровадити механізм внесення організацій до переліку терористичних не лише за рішенням суду, а й на основі засекречених даних розвідувальних та правоохоронних органів. Крім того, корисним є механізм ухвалення рішень урядовими структурами та їхнє схвалення парламентом, що забезпечує баланс між державними інтересами та демократичним контролем. Важливим аспектом є й запровадження чіткої системи фінансових санкцій, які можуть запобігти фінансуванню тероризму, а також встановлення відповідальності не лише за участь у терористичних організаціях, а й за їхню пропаганду та демонстрацію символіки.

Порядок формування списків терористичних організацій у Сполучених Штатах Америки

В Сполучених Штатах діє розгалужена система визначення та контролю іноземних терористичних організацій, яка включає Список визначених іноземних терористичних організацій (Designated Foreign Terrorist Organizations, FTO), Перелік виключених іноземних терористичних організацій (Delisted Foreign Terrorist Organizations, DFTO) відповідно до Закону про імміграцію та громадянство (Immigration and Nationality Act) та спеціальне включення в список Глобальних спеціально визначених терористів (Specially Designated Global Terrorists, SDGTs) відповідно до Виконавчого наказу № 13224. Ухвалена законодавством процедура має позасудовий характер і спрямована на оперативне виявлення, блокування та запобігання діяльності терористичних груп як у межах країни, так і на міжнародному рівні. Особливістю американського підходу є суворий контроль фінансових потоків та матеріального забезпечення, які можуть бути спрямовані на підтримку терористичних угруповань.

Визначення та внесення до списків FTO та SDGT здійснює Державний департамент США у співпраці з Бюро з боротьби з тероризмом, Міністерством фінансів та Міністерством юстиції. Процес визначення терористичних організацій розпочинається з Бюро з боротьби з тероризмом Державного департаменту США, яке здійснює збір та аналіз інформації про діяльність підозрюваних організацій. Для цього використовуються дані розвідки, правоохоронних органів, партнерських країн, а також відкриті джерела інформації. За результатами цього аналізу готується детальний звіт, який має довести відповідність організації критеріям, визначеним законодавством [8].

Після підготовки звіту остаточне рішення ухвалює Державний секретар США у координації з міністром фінансів та генеральним прокурором. Ця процедура включає міжвідомче узгодження, щоб забезпечити всебічну оцінку ризиків та можливих наслідків визнання організації терористичною. Після ухвалення рішення інформація передається Конгресу США, який має тиждень на його розгляд. Якщо протягом цього строку не висловлено заперечень,

документ офіційно публікується в урядовому віснику «Федерал реджістер» (Federal Register), що означає його набуття чинності. Після цього Державний департамент США оголошує заборону на діяльність організації на території США, а Міністерство фінансів вносить її до санкційних списків, що блокує її фінансові активи та унеможливорює будь-які транзакції через американські фінансові установи.

Критерії, за якими організація може бути визнана терористичною, чітко визначені законодавством США. Організація повинна:

- Бути іноземною, тобто мати свою основу, керівництво або діяльність за межами США.

- Брати участь у терористичній діяльності або мати намір і можливості для її здійснення. Це охоплює як безпосередню організацію чи вчинення терористичних актів, так і підготовку, фінансування, вербування чи пропаганду насильницьких дій.

- Загрожувати безпеці громадян США та національній безпеці Сполучених Штатів, що включає загрози життю американців, інтересам держави, її обороноздатності та міжнародним зв'язкам.

Після включення організації до списку вона має право оскаржити рішення протягом 30 днів у Апеляційному суді Округу Колумбія. Це дає можливість організаціям, що вважають себе неправомірно внесеними до переліку, звернутися до суду з метою скасування рішення [9].

Досвід США у сфері боротьби з тероризмом може стати важливою моделлю для України, яка стикається з внутрішніми та зовнішніми загрозами. Насамперед, доцільним є запровадження єдиного національного реєстру терористичних організацій та механізму їхнього визначення на основі ретельного аналізу даних спецслужб і правоохоронних органів. Важливим аспектом є підсилення фінансового моніторингу та санкційного контролю, що дозволить блокувати активи терористичних груп і припиняти їх фінансування. Також варто передбачити швидкий адміністративний механізм внесення організацій до списку з подальшою можливістю оскарження, що дозволить оперативно реагувати на терористичні загрози. Інтеграція цих механізмів у правову систему України сприятиме підвищенню ефективності державної політики у сфері боротьби з тероризмом.

Ведення списків терористичних організацій в Австралії

В Австралії процес визнання організації терористичною регулюється Розділом 102 Кримінального кодексу Співдружності 1995 року. Ця правова база дозволяє уряду офіційно вносити до списку групи, причетні до терористичної діяльності, що робить незаконними певні взаємодії з ними. Процес внесення до списку є багаторівневим і включає як законодавчі, так і позазаконодавчі фактори.

Міністр Федеральної поліції Австралії (на практиці Генеральний прокурор) оцінює можливість внесення організації до списку, отримуючи Заяву про підстави, яка складається з відкритих джерел та є публічно доступною, забезпечуючи прозорість процесу. Основна мета документа – підтвердження відповідності організації законодавчим вимогам. Якщо відкритих даних недостатньо, Міністерство внутрішніх справ, Міністерство оборони, Національна агенція з управління надзвичайними ситуаціями, Австралійська служби безпеки і розвідки (ASIO) та Австралійська федеральна поліція (AFP), інші державні агентства, залученими за потреби надають секретну розвідувальну інформацію Міністру Федеральної поліції на закритому брифінгу. Такий брифінг дозволяє міністру отримати додаткові відомості про діяльність організації, які не можуть бути розкриті публічно, але є критично важливими для ухвалення обґрунтованого рішення щодо її внесення до списку терористичних організацій. Відповідно до законодавчих критеріїв, Генерал-губернатор може затвердити внесення організації до списку за умови, що міністр впевнений у її відповідності хоча б одному з критеріїв: організація безпосередньо або опосередковано бере участь у підготовці, плануванні, сприянні чи здійсненні терористичного акту або пропагує чи виправдовує терористичні акти. Ці критерії є обов'язковими для внесення організації до списку.

Окрім законодавчих вимог, уряд Австралії також враховує низку додаткових факторів, які допомагають визначити, чи доцільно вносити організацію до списку. Зокрема, розглядається ступінь залученості організації до терористичної діяльності, її ідеологія, зв'язки з іншими терористичними групами, а також можливий вплив на безпеку Австралії. Важливими чинниками також є наявність організації у списках ООН або аналогічних міжнародних організацій та її участь у мирних або медіаційних процесах. У випадках, коли організація має прямі зв'язки з Австралією чи становить загрозу її інтересам, імовірність її внесення до списку значно зростає.

Процедура внесення організації до списку передбачає кілька етапів. Спочатку Міністерство внутрішніх справ готує Заяву про підстави, яка відображає консолідовану позицію уряду щодо внесення або виключення організації зі списку. Після цього документ проходить оцінку Генерального прокурора, який надсилає окремі листи прем'єр-міністру, лідеру опозиції та главам урядів штатів і територій. Якщо більшість штатів і територій не висловлює заперечень, генерал-губернатор ухвалює рішення про внесення організації до списку. Регуляторний акт щодо внесення організації до списку подається на розгляд парламенту та може бути скасований за рішенням Парламентського спільного комітету з питань розвідки та безпеки (PJCS). Цей комітет має повноваження переглядати внесення організацій до списку, аналізувати докази та процедуру ухвалення рішень, а також рекомендувати парламенту скасувати відповідне рішення. Громадськість також має можливість висловлювати свою думку щодо доцільності внесення конкретної організації до списку.

Після внесення організації до списку правові наслідки включають кримінальну відповідальність за будь-яку співпрацю з нею, включаючи фінансування та надання ресурсів. Окрім того, усі фінансові активи організації, розташовані на території Австралії, підлягають заморожуванню. Організації вносяться до списку на три роки, після чого необхідно пройти процедуру повторного внесення, аналогічну до первинного розгляду. У цьому процесі беруть участь численні державні органи, включаючи Міністерство внутрішніх справ, Генерального прокурора, Австралійську федеральну поліцію, розвідувальні та правоохоронні структури, а також урядового юриста, який оцінює законність ухвалених рішень [10].

Австралійська практика ведення списків терористичних організацій містить кілька механізмів, які можуть бути імплементовані в Україні для підвищення ефективності анти-терористичного законодавства. Поєднання законодавчих і позазаконодавчих факторів дозволяє комплексно оцінювати загрозу від організацій, тоді як відкритий доступ до обґрунтувань внесення організацій до списку підвищує рівень суспільної довіри. Крім того, система багаторівневого контролю, що включає парламентський комітет, сприяє справедливості та законності ухвалених рішень. Важливим аспектом є також процедура регулярного перегляду та повторного внесення організацій до списку, що забезпечує його актуальність відповідно до змін у безпековій ситуації. Запозичення цих механізмів може значно покращити систему боротьби з тероризмом в Україні, зробивши її більш ефективною та прозорою.

Висновки. Отже, аналіз міжнародного досвіду показує, що ключовими елементами ефективної системи протидії терористичним організаціям є наявність чітких правових критеріїв внесення до списку, можливість оперативного реагування на нові загрози, механізм фінансового блокування та багаторівнева система контролю, що включає парламентський нагляд. Водночас в Україні процедура визначення терористичних організацій залишається недостатньо розвинутою: чіткі критерії їхнього визначення не закріплені на рівні законодавства, відсутня ефективна система фінансового моніторингу та швидкого ухвалення рішень. Впровадження найкращих практик Великої Британії, США та Австралії дозволить підвищити ефективність боротьби з тероризмом в Україні, зробивши процес внесення організацій до переліку більш об'єктивним, прозорим і здатним оперативно реагувати на сучасні виклики безпеки.

Водночас необхідно враховувати можливі труднощі адаптації цих моделей до українських реалій. По-перше, слід забезпечити баланс між швидкістю ухвалення рішень та гарантіями захисту прав людини. По-друге, важливим є створення ефективного механізму

парламентського контролю, що сприятиме запобіганню зловживань. По-третє, слід розвивати міжвідомчу співпрацю між розвідувальними, правоохоронними та фінансовими органами для забезпечення комплексного підходу до боротьби з терористичними загрозами. Запозичення міжнародного досвіду вимагає ретельного аналізу та адаптації до національного контексту, проте його впровадження є необхідним кроком для зміцнення національної безпеки України та її відповідності міжнародним стандартам у сфері боротьби з тероризмом.

У подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на аспектах удосконалення адміністративних процедур визнання організацій терористичними, що дозволить прискорити процес прийняття рішень і зменшити навантаження на судову систему; дослідження міжнародного досвіду у сфері фінансового моніторингу та його адаптація до українських реалій для ефективнішої протидії фінансуванню терористичних організацій; аналіз можливостей посилення демократичного контролю за процедурами визнання організацій терористичними, включаючи парламентський нагляд та незалежні експертні оцінки; оцінка ефективності чинного законодавства в динаміці, з урахуванням змін у характері терористичних загроз і необхідності адаптації правових норм до нових викликів. Розробка цих аспектів сприятиме формуванню більш ефективної та прозорої системи протидії тероризму в Україні відповідно до міжнародних стандартів.

Список використаних джерел:

1. Мукоїда Р. В. Механізм визнання в Україні організації терористичною. *Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення*. 2015. С. 37–39. URL: <https://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2015/2/12.pdf> (дата звернення: 16.03.2025).
2. Резнікова О.О., Місюра А.О. Удосконалення нормативно-правового регулювання боротьби з тероризмом в Україні. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-05/terror-UA-b03b7.pdf> (дата звернення: 16.03.2025).
3. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20.03.2003 № 638-IV: станом на 9 січня. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> (дата звернення: 16.03.2025).
4. Про затвердження Порядку формування та ведення переліку терористичних організацій і груп : Наказ Служби безпеки України від 15.04.2024 № 165. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0630-24#Text> (дата звернення: 16.03.2025).
5. Про затвердження Порядку формування переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 № 622. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/622-2020-п#Text> (дата звернення: 16.03.2025).
6. Про санкції : Закон України від 14.08.2014 № 1644-VII : станом на 21 листопада 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text> (дата звернення: 16.03.2025).
7. Library Н. О. С. Proscribed terrorist organisations. 2024. 78 р. URL: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN00815/SN00815.pdf> (дата звернення: 16.03.2025).
8. Executive Order 13224 : Order of 23.09.2001. URL: <https://www.state.gov/executive-order-13224/> (дата звернення: 16.03.2025).
9. Office of the Spokesperson. Terrorism Designations FAQs. Washington, DC, 2018. URL: <https://2017-2021.state.gov/terrorism-designations-faqs/> (дата звернення: 16.03.2025).
10. Australian National Security. Protocol for listing terrorist organisations. Canberra, 2024. URL: <https://www.nationalsecurity.gov.au/what-australia-is-doing/terrorist-organisations/protocol-for-listing> (дата звернення: 16.03.2025).

